

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/73/2022
Identifikačné číslo spisu:	8119213167
Dátum vydania rozhodnutia:	31.01.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Izakovičová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8119213167.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Izakovičovej a členiek senátu JUDr. Beaty Miničovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej v spore žalobcu BFF Central Europe s.r.o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Mostová 2, IČO: 44 414 315, zastúpeného Advokátska kancelária JANČO A PARTNERI, s.r.o., Bratislava, Štúrova 13, IČO: 36 367 524, proti žalovanému Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana Prešov, Prešov, Jána Hollého 5898/14, IČO: 00 610 577, zastúpenému Advokátska kancelária GOGA a spol., s.r.o., Košice - mestská časť Juh, Kupeckého 4, IČO: 36 863 947, o zaplatenie žalovaným uznaných pohľadávok s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 22Cb/72/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 21. júna 2022 č. k. 5Cob/5/2022-1298, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalovaného v časti istiny z a m i e t a.

II. V časti príslušenstva rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21. júna 2022 č. k. 5Cob/5/2022-1298 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov z 27. októbra 2021 č. k. 22Cb/72/2019-1143 v časti príslušenstva zrušuje a vec v tejto časti vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie Okresnému súdu Prešov.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov rozsudkom zo dňa 27. októbra 2021 č. k. 22Cb/72/2019-1143, výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sumu 18 336 143,76 eura spolu s úrokom z omeškania vyčísleným v sume 89 343,88 eura a špecifikovaným vo výroku tohto rozhodnutia, ako aj paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 383 080 eur, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom II. súd žalobu v časti úroku z omeškania vo výške zo súm špecifikovaných vo výroku tohto rozhodnutia po dni 8. decembra 2016, zamietol. Výrokom III. súd v prevyšujúcej časti konanie zastavil. Výrokom IV. súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, pričom uložil povinnosť žalovanému zaplatiť trovy žalobcovi s tým, že o výške tejto náhrady bude v zmysle § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa žalobou podanou dňa 16. augusta 2019 domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 18 258 435,79 eura, resp. po správnom sčítaní sumy

18 836 143,76 eura s príslušenstvom, ako aj náhrady trov konania. Svoj návrh odôvodnil tak, že žalobca disponuje voči žalovanému 9 289 písomne uznanými nezaplatenými pohľadávkami v celkovej hodnote istiny vo výške 18 258 435,79 eura, resp. po správnom sčítaní sumy 18 836 143,76 eura a k tomu príslúchajúcimi úrokmi z omeškania a paušálnymi náhradami nákladov, 287 pohľadávkami, ktoré boli uznané a bola zaplatená istina a zostáva zaplatiť úroky z omeškania a paušálnu náhradu nákladov a písomne uznanou pohľadávkou vo výške 96 322,80 eura ktorá predstavuje sumu úrokov z omeškania vyúčtovaných pôvodným veriteľom žalovanému penalizačnou faktúrou č. FA 15001 zo dňa 20. apríla 2015, splatná dňa 20. mája 2015. Tieto pohľadávky, vrátane príslušenstva, boli žalovaným písomne uznané v zmysle § 323 Obchodného zákonníka, čo do právneho dôvodu a výšky jednotlivými dohodami o uznaní záväzku z obdobia od 7. decembra 2016 do 17. septembra 2018 a jednostranným uznaním záväzku žalovaným ako dlžníkom z 8. februára 2018.

3. Právne súd prvej inštancie vec posúdil podľa ust. § 1 ods. 1, § 1 ods. 2, § 261 ods. 1, § 265, § 323 ods. 1, § 324 ods. 1, § 391 ods. 1, § 121 ods. 3, § 369 ods. 1, § 369 ods. 2 Obchodného zákonníka, § 1 ods. 2 a § 2 nariadenia vlády č. 21/2013 Z. z., § 524 ods. 1, § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 144, § 145 ods. 1, § 145 ods. 2 a § 146 ods. 1 CSP.

4. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil tým, že predmetom tohto konania je uplatnenie uznaného záväzku vyplývajúceho z kúpnych zmlúv, ktorý bol postúpený na žalobcu. Medzi stranami nebolo sporné, že žalovaný platne uzatvoril kúpne zmluvy a následne písomne uznal neuhradené pohľadávky, čo do dôvodu aj výšky, vrátane príslušenstva. Sporné medzi stranami je premlčanie niektorých pohľadávok žalobcu, ako aj nárok a výška príslušenstva z dôvodu rozporu s dobrými mravmi a zásadou poctivého obchodného styku. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázať, že žalovaný svoj dlh voči žalobcovi platne uznal spolu vo výške 19 157 028,16 eura, preto sa predpokladá, že v uznanom rozsahu tento záväzok trvá v čase uznania. Keďže žalovaný žalobcovi sumu dlhu neuhradil, resp. uhradil čiastočne, a preto si žalobca v konaní uplatňuje sumu 18 336 143,76 eura, súd žalobe žalobcu v tejto sume vyhovel a zaviazal žalovaného zaplatiť mu sumu 18 336 143,76 eura. Žalobca v podaní zo dňa 15. októbra 2020 uviedol, že pri vypočítaní žalovanej istiny urobil chybu v počítaní, keď nesprávne uviedol, že žaluje istinu vo výške 18 258 435,79 eura, pričom správne má byť vo výške 18 336 143,76 eura. Súd prvej inštancie uvedené posúdil ako chybu v počítaní, nakoľko sa naozaj jednalo len o nesprávny matematický súčet už zažalovaných jednotlivých istín a nejednalo sa o zmenu (rozšírenie) žaloby, čo mal preukázať z vykonaného dokazovania.

5. Žalovaný v konaní namietal premlčanie uznaného nároku v sume 2 352 520,83 eura a tvrdil, že žalobca síce predložil uznanie záväzku ako jednostranný úkon žalovaného, z tohto jednostranného právneho úkonu nevyplyva moment, kedy malo zo strany žalovaného k takémuto uznaniu dôjsť.

6. Súd prvej inštancie považoval vyššie uvedenú argumentáciu žalovaného za účelovú a zároveň v rozpore s poctivým obchodným stykom a dobrými mravmi. Dodal, že uznanie záväzku je jedným zo spôsobov zabezpečenia záväzku a jeho význam spočíva najmä v uľahčení procesnej situácie veriteľa v prípade súdneho vymáhania svojho nároku voči žalovanému dlžníkovi. Uznanie záväzku zakladá vyvrátenú domnienku, že záväzok v uznanom rozsahu v čase uznania trval, čo v prípade súdneho sporu znamená presun dôkazného bremena na dlžníka, uznaním záväzku dochádza k prerušeniu plynutia pôvodnej premlčacej lehoty a začína plynúť nová štvorročná premlčacia lehota. Vo vzťahu k postupu žalovaného vzhľadom na uznanie záväzku v danej veci, je legitímne očakávanie žalobcu na poctivé splnenie záväzku. Žalovaný sám vytvoril listinu s účinkami podľa § 323 Obchodného zákonníka a neuviedol na nej dátum podpisu, pričom následne v konaní uplatnil námietku premlčania v dôsledku ním spôsobeného nedostatku, preto súd prvej inštancie toto konanie považuje za konanie v rozpore s dobrými mravmi, ktoré nemôže požívať ochranu obzvlášť, ak sám poukazuje na poctivý obchodný styk a na konanie v súlade s dobrými mravmi. Inštitút poctivého obchodného styku predstavuje konkretizáciu všeobecnejších morálnych pravidiel, ktoré sú obsiahnuté v pojme dobré mravy. Ak žalovaný tvrdí, že k uznaniu záväzku nedošlo k dátumu 8. februára 2018, tak je podľa konajúceho súdu dôkazné bremeno na žalovanom, že uznaný záväzok neexistuje, resp. že nedošlo k uznaniu k tvrdenému dátumu. Zároveň okresný súd poukázal na skutočnosť, že na jednotlivých dohodách o uznaní bola pečiatka s dátumom prevzatia zodpovednej osoby, podpísaná zástupcom právneho zástupcu žalovaného, pričom jednotlivé dátumy prevzatia zodpovedali dátumu podpisu jednotlivých dôvod, napr. Dohoda o uznaní záväzku č. D/99/17/03/04 podpísaná žalovaným dňa 27. apríla 2017 a prevzatá právnym zástupcom žalovaného dňa 27. apríla 2017; Dohoda o uznaní záväzku č. D/2017/01/19 podpísaná žalovaným dňa 27. apríla 2017 a

prevzatá právny zástupcom žalovaného dňa 27. apríla 2017; Dohoda o uznaní záväzku č. D/2017/02/53 podpísaná žalovaným dňa 27. apríla 2017 a prevzatá právny zástupcom žalovaného dňa 27. apríla 2017, a pod. Taktiež na viacerých predložených dohodách absentoval dátum podpisu žalovaného a žalovaný nenamietal ich platnosť a boli účinné, napr. Dohoda o uznaní záväzku č. D/99/18/08/08 zo dňa 17. septembra 2018; Dohoda o uznaní záväzku č. D/99/18/08/09 zo dňa 17. septembra 2018. Taktiež na zadnej strane listiny, ktorým žalovaný uznal nárok v sume 2 352 520,83 eura je modrá pečiatka s dátumom 8. februára 2016 a textom AK GOGA, t.j. advokátskej kancelárie žalovaného, ktorá štandardne vykonávala právne revízie textov. Súd prvej inštancie mal na základe uvedeného preukázané, že nedošlo k premlčaniu danej pohľadávky a k uznaniu záväzku v sume 2 352 520,83 eura došlo dňa 8. februára 2018, pričom žalovaný nepreukázal opak.

7. Žalovaný ďalej rozporoval nárok na príslušenstvo ako taký, pričom poukazoval na rozpor s dobrými mravmi, ako aj na Konceptiu oddĺženia zdravotníckych zariadení. Konajúci súd poukázal na koncepciu oddĺženia a konštatoval, že ani v prípade, ak žalované pohľadávky a ich príslušenstvo vznikli na základe dodania zdravotníckeho materiálu a liekov taktiež nemôže odôvodňovať záver súdu, podľa ktorého je žalované príslušenstvo nemravné a nepoctivé. Nepoctivým a nemravným nie je ani postúpenie pohľadávky a jej príslušenstva na postupníka a nepoctivým a nemravným nie je ani skutočnosť, že postupník zažaluje žalovaného a domáha sa okrem iného zaplattenia postúpeného príslušenstva. Súd uzavrel, že žalobcom uplatnené príslušenstvo pohľadávok v podobe úrokov z omeškania a paušálnej náhrady nákladov spojených s ich uplatnením, je legitímnou súčasťou uplatňovaných nárokov žalobcu a nemožno konštatovať ich rozpor s dobrými mravmi, resp. so zásadou poctivého obchodného styku. Nezaplattením dlžných súm riadne a včas sa zároveň podľa okresného súdu žalovaný dostal do omeškania. Základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky bola pre hlavné refinančné operácie od 13. novembra 2013 vo výške 0,25%, od 11. júna 2014 vo výške 0,15%, od 10. septembra 2014 vo výške 0,5%, od 16. marca 2016 je vo výške 0%, preto súd prvej inštancie priznal žalobcovi aj požadované úroky z omeškania odo dňa nasledujúceho po dni splatnosti každej jednotlivé faktúry a to tak, ako je uvedené vo výroku I. tohto rozhodnutia.

8. Žalovaný ďalej namietal začiatok plynutia omeškania pri 38 pohľadávkach spoločnosti INTRAVENA, s.r.o. a uviedol, že oznámenie o postúpení pohľadávok spoločnosti INTRAVENA, s.r.o. mu bolo doručené dňa 8. februára 2016 a zároveň dňa 8. februára 2016 boli realizované platby spoločnosti INTRAVENA, s.r.o., čo žalovaný dôkazne doložil. V tejto časti súd žalobu zamietol (výrok II. rozhodnutia).

9. Súd prvej inštancie ďalej v súvislosti s titulom paušálnej náhrady nákladov spojených s vymáhaním pohľadávok vo výške 40 eur uviedol, že žalobca disponuje voči žalovanému 9 577 uznanými pohľadávkami plynúcich z jednotlivých faktúr (súčet uznaných 9 289 pohľadávok, ktoré nie sú zaplattené na istine a na úroku z omeškania a 287 pohľadávkami, ktoré boli uznané a bola zaplattená istina, čiže ostáva len zaplatiť úroky z omeškania a penalizačnou faktúrou), žalobca má nárok na celkovú paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávok vo výške 383 080,- eur (9 577 x 40 eur). Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca zobral žalobu v časti úrokov z omeškania zo sumy 9 076,42 eura vo výške 9,25% za obdobie odo dňa 29. novembra 2013 do dňa 13. januára 2014, v časti úrokov z omeškania 9,25% ročne zo sumy 133,88 eura za obdobie odo dňa 20. mája 2013 do zaplattenia, v časti úrokov z omeškania 9,50% ročne zo sumy 982,20 eura za obdobie odo dňa 5. októbra 2013 do dňa 3. novembra 2013, v časti úrokov z omeškania 9,05% ročne zo sumy 1 125,91 eura za obdobie odo dňa 8. októbra 2014 do dňa 6. novembra 2014, časti úrokov z omeškania 9% ročne zo sumy 982,20 eura za obdobie odo dňa 16. marca 2018 do dňa 13. apríla 2018, v časti úrokov z omeškania 9% ročne zo sumy 982,20 eura za obdobie odo dňa 16. marca 2018 do dňa 13. apríla 2018, v časti úrokov z omeškania 9% ročne zo sumy 3 014,83 eura za obdobie po dni 23. októbra 2017 a v časti istiny 6 978,92 eura penalizačnej faktúry vystavenej na sumu 96 322,80 eura späť, súd konanie v zmysle ustanovenia § 145 ods. 2 CSP v tejto časti vo výroku III. zastavil.

10. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ust. § 255 ods., § 257, § 262 ods. 1 a § 262 ods. 2 CSP.

11. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Prešove, ako súd odvolací, rozsudkom zo dňa 21. júna 2022 č. k. 5Cob/5/2022-1298, rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a IV, potvrdil. Krajský súd ďalej žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

12. K prvej odvolacej námietke odvolací súd uviedol, že je možné opraviť chyby v písaní a počítaní v

samotnej žalobe, bez ohľadu na štádium sporového konania pred súdom prvej inštancie pokiaľ zo samotného obsahu žaloby a opisu skutkových okolností, resp. právnych dôvodov a výšky vzniku pohľadávok dochádza iba k tzv. „surovej“ chybe v písaní a počítaní, kde samotný petit žaloby neobsahuje správnu sumu, avšak túto je možné jednoznačne zo samotného obsahu žaloby vyvodiť. Samotný petit žaloby je potrebné vnímať ako takzvaný prehľad „rešerš“, teda zhrnutie umožňujúce ľahkú orientáciu v uplatnených nárokoch opisovaných v žalobe. Stačí v žalobe určite a zrozumiteľne označiť spôsob určenia právneho vzťahu, práva alebo povinnosti, ktoré majú byť rozhodnutím súdu uložené žalovanému. Zmenou žaloby teda nie je žalobcom vykonaná oprava chýb v písaní a počítaní v petite žaloby bez zmeny skutkových tvrdení uvedených v samotnom obsahu žaloby. Za zmenu totiž dokonca nemožno považovať ani doplnenie, alebo spresnenie skutkového stavu (v posudzovanom prípade nedošlo ani k spresňovaniu, či dopĺňovaniu skutkového stavu uvedeného v žalobe, okrem vysvetlenia žalobcu ako, a prečo došlo k vzniku chyby spočívajúcej v písaní a počítaní pri tvorbe výpočtu číselnej sumy v petite žaloby), keďže spresnenie, či doplnenie skutkového stavu je možno považovať za prostriedok procesného úroku alebo obrany v zmysle ust. § 149 CSP. Túto námietku preto vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú.

13. Ohľadne druhej odvolacej námietky týkajúcej sa premlčania, resp. vyhodnotenia dátovej pečiatky právneho zástupcu žalovaného na zadnej strane uznania, odvolací súd poukázal na hmotnoprávnu úpravu inštitútu uznania záväzku, kde dochádza k otočeniu dôkazného bremena v rámci hypotézy právnej normy. Žalovaný preto podľa odvolacieho súdu nesprávne konštatuje, že dôkazné bremeno bolo na strane žalobcu.

14. Čo sa týka samotnej negatívnej dôkaznej teórie, na ktorú poukazuje žalovaný tu odvolací súd konštatoval, že táto spočíva v tom, že negatívna teda neexistujúca skutočnosť sa zásadne nepreukazuje. Tu však možno konštatovať, že samotná právna skutočnosť, teda uznanie záväzku nastala a samotné uznanie, resp. jeho existencia nebola ani namietaná zo strany žalovaného. Sporný bol len dátum uznania, alebo teda moment uznania takéhoto záväzku zo strany žalovaného. Pokiaľ teda žalovaný pripustil a ani nenamietal tú skutočnosť, že k uznaniu došlo, nemožno použiť negatívnu dôkaznú teóriu, pri ktorej sa preukazuje skutočnosť neexistujúca. V danom prípade to bola existujúca skutočnosť a bolo potrebné iba upresniť, alebo ozrejmiť pred súdom prvej inštancie kedy táto skutočnosť nastala a nebolo treba osvedčovať záver, či takáto skutočnosť nastala, alebo nenastala. Negatívna dôkazná teória teda nie je aplikovateľná v prípadoch, ak sa iba zisťuje moment právnej skutočnosti, ktorá z pohľadu oboch sporových strán nastala, avšak nie je zjavné kedy presne sa tak stalo. V tomto odvolací súd poukázal aj na právnu teóriu ohľadne právnych skutočností. Právne skutočnosti sú podmienky, teda okolnosti stanovené v hypotéze právnej normy, s ktorou sa spája vznik, zmena a zánik právnych vzťahov. Základným kritériom právnych skutočností je požadovaný vôľový aspekt a tieto sa delia za 1. na právne skutočnosti závislé od vôle subjektov, ktorými sú konanie alebo protiprávne konanie, a za 2. právne skutočnosti nezávislé od vôle subjektov, ako napr. právne udalosti alebo protiprávny stav. Právne udalosti sú okolnosti, ktoré vznikajú nezávisle od vôle subjektov, a s ktorými platné právo spája následky prejavujúce sa vo vzniku zmene alebo zániku právneho vzťahu. Špecifický význam pri právnych udalostiach má plynutie času, ktoré vyvoláva vznik a zánik právnych vzťahov. Typickým príkladom právnej udalosti je aj premlčanie a preklúzia. Z tohto pohľadu je možné vnímať aj konkrétne uvedený dátum 8. február 2018 z pohľadu súdu prvej inštancie. Je zrejmé, že právna skutočnosť nastala a sporové strany ju nerozporovali, teda k uznaniu došlo. Bolo teda na sporových stranách, aby na základe svojich skutkových tvrdení, resp. predložených listinných dôkazov uvedenú skutočnosť, čo sa týka momentu vzniku preukazovali, resp. popierali. V tomto je zrejmé, že žalobca predložil skutkové tvrdenia ako aj k tomu prislúchajúce listinné dôkazy, že k uznaniu záväzku došlo dňa 8. februára 2018 odvodzujúc tieto skutočnosti od pečiatky na rube papiera so spomínaným dátumom od právneho zástupcu žalovaného. Pri takto predloženom listinnom dôkaze a skutkovom tvrdení zo strany žalobcu aj vzhľadom na otočené dôkazné bremeno pri uznaní záväzku bolo práve na strane žalobcu, aby v prvom rade svojim skutkovým tvrdením a neskôr aj predložením dôkazných prostriedkov vyvrátil uvedený dátum zo strany žalobcu. V tomto treba konštatovať, že žalovaný dátum 8. február 2018 nevyvrátil ani skutkovými tvrdeniami, keď neuviedol iný konkrétny dátum, ktorý by mal pripadať na uznanie záväzku a rovnako okrem neunesenia skutkového bremena neunesol ani bremeno dôkazné, keď by ku nejakému dátumu predkladal aj konkrétne dôkazné prostriedky. K dôkaznému bremenu na strane žalovaného a vznesenej námietke premlčania považoval odvolací súd za potrebné poukázať aj na skutočnosť, že

uznaním záväzku vzniká vyvrátiteľná právna domnienka o tom, že záväzok v čase uznania a v uznanom rozsahu trvá. Dlžník má však aj naďalej možnosť preukázať, že záväzok nevznikol (t.j. nejde o nevyvrátiteľnú právnu domnienku) prípadne, že v čase uznania už netrval. Dôkazné bremeno v súdnom konaní zaťažuje dlžníka. Platí, že ak je v zákone ustanovená domnienka, ktorá pripúšťa dôkaz opaku (t.j. vyvrátiteľná právna domnienka), má súd tvrdenie v uznaní záväzku za preukázané, pokiaľ v konaní nevyšiel najavo opak. Obchodný zákonník umožňuje uznanie premlčanej pohľadávky (§ 323 ods. 1 druhá veta, § 407 ods. 4). Aj v tomto prípade má uznanie za následok vznik vyvrátiteľnej domnienky, že záväzok v čase uznania trval. Obchodný zákonník v tejto súvislosti nepožaduje existenciu ďalších skutočností, na rozdiel od Občianskeho zákonníka, ktorý požaduje, aby ten, kto dlh uznal, o jeho premlčaní vedel. V obchodných vzťahoch dôsledky uznania aj premlčaného dlhu nastanú bez ohľadu na vedomosť dlžníka o premlčaní. Od okamihu uznania záväzku začne plynúť nová štvorročná premlčacia lehota (na rozdiel od desaťročnej premlčacej lehoty podľa Občianskeho zákonníka). Zároveň pri posudzovaní tejto odvolacej námietky odvolací súd zohľadnil aj právne závery v predmetných súdnych rozhodnutiach: „Ustanovenie § 407 ods. 3 OBZ spája s čiastočným plnením záväzku (poskytnutým za takých okolností, že možno v konkrétnom prípade usudzovať na to, že jeho poskytnutím dlžník uznáva aj zvyšok záväzku) vznik vyvrátiteľnej domnienky trvania zvyšku záväzku v dobe jeho uznania (ak nešlo o záväzok premlčaný). Ak uznanie dlhu založilo vyvrátiteľnú domnienku, podľa ktorej sa má za to, že záväzok v dobe uznania trval, potom v konaní, v ktorom sa veriteľ (žalobca) domáha splnenia tohto záväzku, spočíva dôkazné bremeno ohľadom neexistencie záväzku na dlžníkovi (žalovanom). Na uplatniteľnosti tohto záveru potom nič nemení ani skutočnosť, že predmetom konania nie je splnenie hlavného záväzku, ktorý bol uznaný, ale splnenie záväzku na úhradu zmluvnej pokuty, ktorou bolo riadne splnenie hlavného záväzku zabezpečené. Pozitívne riešenie otázky, či účastník konania uniesol dôkazné bremeno ohľadom neexistencie záväzku alebo nie, nemôže byť založené na samotnom popretí skutočností, o ktorej existencii platí vyvrátiteľná domnienka (napríklad v tvrdení žalovaného, že tovar mu nebol riadne odovzdaný a žalobca nepredložil dôkaz na vyvrátenie tohto tvrdenia), nakoľko akceptácia takéhoto názoru by vo svojej podstate popierala zmysel inštitútu vyvrátiteľnej domnienky“ (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 7. mája 2003 sp. zn. 29 Odo 180/2003). „Uznaním záväzku podľa § 323 ods. 1 OBZ je založená vyvrátiteľná právna domnienka o trvaní uznaného záväzku v okamihu jeho uznania. Dôkazné bremeno trvania záväzku v dobe uznania sa tak presúva na dlžníka, ktorý ak sa má zbaviť povinnosti plniť, musí preukázať, že uznaný záväzok neexistuje. V procesnej rovine vznik vyvrátiteľnej domnienky nachádza svoj odraz v ustanovení § 133 OSP (odvolací súd poznamenal, že v súčasnosti sa jedná o ust. § 192 CSP), ktoré určuje, že skutočnosť, pre ktorú je v zákone stanovená domnienka, ktorá pripúšťa dôkaz opaku, má súd za preukázanú, pokiaľ v konaní nevyšiel najavo opak. Ak založilo uznanie dlhu vyvrátiteľnú domnienku, podľa ktorej sa má za to, že záväzok v dobe uznania trval, potom v konaní, v ktorom sa veriteľ (žalobca) domáha splnenia tohto záväzku, spočíva dôkazné bremeno ohľadom neexistencie záväzku na dlžníkovi (žalovanom). Vzhľadom k tomu, že podľa ustanovenia § 323 ods. 3 ObZ má uznanie záväzku účinky aj voči ručiteľovi, platí tento záver aj pre prípad, ak je žalovaným ručiteľ. Kladné riešenie otázky, či účastník konania uniesol dôkazné bremeno, nemôže byť založené na samotnom popretí skutočností, o ktorej platí vyvrátiteľná domnienka (§ 133 OSP), týmto účastníkom“ (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 30. augusta 2006 sp. zn. 29 Odo 1457/2005). „Podľa § 323 ods. 1 prvá veta ObZ platí, že ak uzná niekto písomne svoj určitý záväzok, má sa za to, že v uznanom rozsahu tento záväzok trvá v dobe uznania. Účinkom uznania záväzku (okrem toho, že odo dňa uznania začína plynúť nová premlčacia doba) je uplatnenie vyvrátiteľnej právnej domnienky o tom, že sa má za to, že v dobe uznania záväzok v uznanom rozsahu trvá, čo má za následok presun dôkazného bremena z oprávneného na povinného. V prípadnom spore preto žalobcovi na preukázanie oprávnenosti žalovaného nároku stačí, aby preukázal, že nárok, ktorý si žalobou od žalovaného uplatňuje, žalovaný písomne uznal s účinkami podľa § 323 ObZ. S ohľadom na konštrukciu vyvrátiteľnej právnej domnienky nemusí žalobca v takom prípade preukazovať vznik a predpoklady žalobného nároku a je naopak na žalovanom (v dôsledku prechodu dôkazného bremena), aby preukázal, že záväzok v dobe uznania netrval alebo po tomto uznaní zanikol“ (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 10. januára 2008 sp. zn. 32 Cdo 4465/2007). „Uznanie záväzku zachytáva stav ku dňu uznania, avšak dôkazné bremeno ohľadom neexistencie alebo zániku uznaného záväzku (či už ku dňu uznania alebo k neskoršiemu dátumu) spočíva na dlžníkovi, prípadne na ručiteľovi“ (uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 1. novembra 2006 sp. zn. 29 Odo 953/2004). „V prípade, že bol záväzok uznaný podľa § 323

ObZ, nemôže súd svoje rozhodnutie oprieť o to, že nemožno zaujať spoľahlivý záver, že medzi stranami sporu existoval právny vzťah, ale musí vychádzať z toho, či bola v konaní vyvrátená domnienka existencie záväzku. Nejasné okolnosti vzniku záväzku samy o sebe k vyvráteniu domnienky podľa § 323 ObZ nepostačujú. Ak súd nerešpektoval ustanovenie § 133 OSP a vychádzal z toho, že nemožno zaujať spoľahlivý záver, že medzi stranami sporu existoval právny vzťah, z ktorého by vyplývala povinnosť žalovaného zaplatiť žalovanú čiastku, jeho postup bol v danom prípade v rozpore s ustanovením § 133 OSP, nakoľko smeroval k preukázaniu toho, čo malo byť považované za preukázané (existencia záväzku medzi žalobcom a žalovaným)“ (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 25. októbra 1999 sp. zn. 29 Cdo 2854/1999). Zároveň je potrebné uzatvoriť, že rovnaké kritériá o spočívaní bremena tvrdenia a dôkazného bremena na dlžníkovi je potrebné aplikovať aj pri vznesení námietky premlčania z dôvodu iba potencionálneho oslabenia práva veriteľa. „Súčasne je treba podotknúť, že nie je možné, aby odvolací súd posúdil nárok žalobcu ako premlčaný bez toho, aby stanovil konkrétny dátum od kedy premlčacia doba plynula, keďže v tomto prípade nemožno posúdiť kedy táto premlčacia doby skutočne uplynula. Súd v tomto prípade musí urobiť jasný skutkový záver o tom, kedy začala premlčacia doba bežať a na základe nej dospieť k právnomu záveru, či je žalovaný nárok premlčaný alebo nie“ (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 23Cdo/628/2007 zo dňa 31. marca 2009).

15. K tretej odvolacej námietke žalovaného ohľadne príslušenstva pohľadávky a úrokov z omeškania a ich rozpore s obchodnými zvyklosťami medzi dodávateľmi zdravotníckeho tovaru sa odvolací súd plne stotožnil a poukázal už na svoj právny názor vyjadrený v rozhodnutí sp. zn. 7Cob/74/2020 zo dňa 20. októbra 2020, kde nevidí dôvod na odklon od tohto právneho záveru a naďalej zotrváva na závere, že nepoctivým a nemravným nie je uplatňovanie si zákonného príslušenstva pohľadávky. Rovnako bol naďalej toho názoru, že žalobca, na ktorého boli postúpené predmetné pohľadávky nie je viazaný obchodnými zvyklosťami, ktoré mohli existovať medzi žalovaným a jeho dodávateľmi, teda pôvodnými veriteľmi. Príslušenstvo pohľadávky podľa názoru odvolacieho súdu je absolútne legálny a zákonný inštitút a samotné dodávanie zdravotníckeho materiálu nemá na existenciu tohto inštitútu, ako aj samotnú voľbu jeho použitia zo strany ktorejkoľvek zo zmluvných strán, žiaden vplyv.

16. K štvrtej odvolacej námietke žalovaného ohľadne uplatňovania si paušálnej náhrady nákladov spojených s pohľadávkou odvolací súd konštatuje, že žalobcom uplatnené pohľadávky nevznikli naraz a nejednalo sa ani o účelové a dokonca ani o špekulatívne rozdeľovanie pohľadávok a každá z pohľadávok uplatnená žalobcom je nepochybne aj samostatne žalovateľnou pohľadávkou, čo je základný predpoklad pre uplatnenie si paušálnej náhrady nákladov spojených s takýmto uplatnením. Neexistuje preto z pohľadu odvolacieho súdu žiaden zákonný dôvod pre priznanie iba jednej paušálnej náhrady, resp. žiadnej paušálnej náhrady z dôvodu postupovania takejto pohľadávky. Tu je potrebné konštatovať, že právne závery žalovaného k paušálnym náhradám nákladov sú opierané iba o dve výnimočné rozhodnutia krajských súdov napadnuté mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorými tunajší súd nie je viazaný a práve naopak je toho názoru, že pre závery uvedené v týchto rozhodnutiach neexistuje v posudzovanej veci hmotnoprávny predpoklad.

17. K poslednej piatej odvolacej námietke ohľadne možnej aplikácie § 257 CSP, a to existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, odvolací súd konštatuje, že žalovaný paradoxne viní z podania žaloby žalobcu, keď je v omeškaní s plnením svojich záväzkov, ktorých existenciu v zásade nespochybňuje päť a viac rokov. V paralelnom kontexte absurdnosti vníma odvolací súd vznesenú námietku premlčania a zároveň žiadosť žalovaného o aplikovanie ust. § 257 CSP, ktorá je postavená na jej tvrdení, že žalobca mal čakať na zaplatenie a v prípade, že takúto žalobu podal zavinil jej podanie samotný žalobca, keď ako argumentáciu k tomuto odvolaciemu dôvodu žalovaná v podanom odvolaní uviedla: „Predmetný spor bol vyvolaný výlučne žalobcom, nakoľko tento nebol ochotný byť uspokojený v rámci oddĺženia a takisto nebol ochotný počkať na úhradu pohľadávok podľa schopnosti a možnosti žalovanej, hoci žalovaná pohľadávky uhrádzala priebežne“. Z týchto dôvodov odvolací súd nevzhliadol možnosť aplikácie § 257 CSP pred súdom prvej inštancie a ani pred súdom odvolacím.

18. Výrok o trovách odvolacieho konania sa zakladá podľa § 396 ods. 1 a 255 ods. 1 CSP.

19. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) prostredníctvom svojho právneho zástupcu dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

20. Dovolateľ uviedol, že v predjednávanej veci bolo spornou skutočnosťou určenie momentu, kedy došlo

k uznaniu dlhu ohľadom pohľadávky, ktorá bola postúpená zo spoločnosti Meditecon, s.r.o. vo výške 2 352 520,83 eura na osobu žalobcu. Na listinnom dôkaznom prostriedku predloženom žalobcom, ktorým bolo jednostranné uznanie predmetnej časti istiny zo strany dovolateľa, absentoval dátum vykonania jednostranného právneho úkonu. Žalovaný sa v konaní na súde prvej inštancie bránil tvrdením, že žalobca nepreukázal moment uznania a včas vzniesol námietku premlčania dôvodiac, že uznávací prejav žalovaného bol vykonaný pred dňom, od ktorého ku dňu podania žaloby uplynuli najmenej štyri roky. Žalovaný takisto tvrdil, že preukázanie spôsobilosti pohľadávky byť vymáhateľnou ťaží žalobcu, pretože iba z nepremľanej pohľadávky môže pre seba vyvodzovať pozitívne právne následky a to, že žaloba v tejto časti nároku bola podaná včas. Moment uznania záväzku žalovaného je teda v danom prípade z hmotnoprávneho hľadiska rozhodujúci pre určenie jeho vymáhateľnosti a podľa názoru dovolateľa jednoznačné určenie a preukázanie momentu uznania zaťažuje v zmysle čl. 8 CSP práve žalobcu.

21. Na jednostrannom uznaní predloženom žalobcom absentoval dátum, kedy k uznaniu žalovaným malo dôjsť a žalobca moment uznania odvodzoval od dátumu, tzv. advokátskej parafy právneho zástupcu žalovaného nachádzajúcej sa na zadnej strane predmetnej listiny. S týmto záverom sa stotožnil aj odvolací súd. Podľa názoru dovolateľa však dátum nachádzajúci sa na advokátskej parafe v žiadnom prípade nie je možné stotožňovať s momentom uznávacieho prejavu urobeného oprávnenou osobou, t.j. štatutárnym orgánom žalovaného, pričom určenie momentu kedy k uznaniu došlo, bolo v prejednávanej veci rozhodujúcou skutočnosťou (bod 22. napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu).

22. Vzhľadom na vyššie uvedené podľa názoru dovolateľa bola rozhodujúcou otázkou v prejednávanej veci tá, „či parafa právneho zástupcu, ako osoby neoprávnenej na konanie v mene právnickej osoby, ktorá sa nachádza na rube listiny zachytávajúcej hmotnoprávny úkon, je relevantnou výkladovou pomôckou preukazujúcou moment vykonania právneho úkonu, na ktorom dátum uznania absentuje“. Nakoľko sa jedná o otázku, ktorá doposiaľ v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu riešená nebola, dovolateľ má za to, že je naplnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

23. Dovolateľ sa nestotožňuje s právnym posúdením odvolacieho súdu ohľadom skutočnosti, že ak sa na jednostrannom uznaní, na ktorom absentuje dátum preukazujúci moment uznania nachádza advokátska parafa, pri ktorej je uvedený podpis a dátum, tak tento predstavuje moment uznávacieho prejavu, nakoľko pečiatka na rube papiera hodnoverným spôsobom nepreukazuje ani skutočnosť, či sa pečiatka viaže k líčnej strane predmetného listu, pokiaľ aj áno, čo malo byť dôvodom a predmetom kontroly, a už vôbec nepreukazuje moment uznávacieho prejavu, ktorý mal vykonať štatutárny orgán a nie právny zástupca žalovanej. Dovolateľ sa nestotožňuje s tým, aby na splnenie povinnosti tvrdenia žalobcovi podľa čl. 8 CSP postačovalo tvrdenie o tom, že moment uznávacieho prejavu vyplýva z advokátskej parafy, ktorá sa nachádza na inej strane tohto listinného dôkazného prostriedku s následným presunom povinnosti tvrdenia a dôkaznej povinnosti na dovolateľa, a to aj z dôvodu, že dovolateľ v konaní poukazoval napr. na Dohodu o uznaní záväzku č. D/2017/05/107, či Dohodu o uznaní záväzku č. D/2017/08/173, na ktorých pečiatka kontroly právnym zástupcom žalovanej absentuje, a preto dátum uvedený v rámci pečiatky na rube papiera nemôže preukazovať moment uznávacieho prejavu štatutárneho orgánu žalovaného.

24. Aj v zmysle dikcie ust. § 323 Obchodného zákonníka je podľa dovolateľa zrejmé, že moment uznávacieho prejavu je nevyhnutným pre určenie začatia plynutia novej štvorročnej premlčacej doby „ak dlžník písomne uzná svoj záväzok, plynie nová štvorročná premlčacia doba od tohto uznania“. Žalovaný nepopieral, že k uznaniu došlo, avšak skutočnosť, či žalobca v tejto časti žalobou uplatneného nároku podal žalobu včas, zaťažuje žalobcu aj s prihliadnutím na procesnú obranu žalovaného spočívajúcu vo vznesení námietky premlčania týkajúcej tejto časti žalobou uplatneného nároku.

25. Dovolateľ ďalej uviedol, že uplatnenie nároku týkajúceho sa príslušenstva pohľadávky nie je v odvetví zdravotníctva v súlade so zaužívanou obchodnou zvyklosťou medzi pôvodnými dodávateľmi zdravotníckeho tovaru, liekov a špeciálneho zdravotníckeho materiálu a zdravotníckymi zariadeniami, ktoré sú štátnymi príspevkovými organizáciami a v tomto odvetví je uplatnenie nároku žalobcom v tejto časti v rozpore s poctivým obchodným stykom, a tým aj v rozpore s dobrými mravmi.

26. Rozhodujúcou skutočnosťou v časti žalobcom uplatneného príslušenstva pohľadávky bolo právne posúdenie otázky, či žalobca ako subjekt pôsobiaci mimo odvetvia zdravotníctva, ktorý v tomto odvetví nepodniká, netvorí žiadne hodnoty a zároveň odmieta sa zúčastniť štátom riadenej koncepcie oddĺženia zdravotníckych zariadení, pri uplatnení príslušenstva pohľadávky, ktorú získal postúpením od pôvodných veriteľov žalovaného, ktoré si títo pôvodní veritelia štandardne voči zdravotníckym

zariadeniam neuplatňujú, koná v rozpore s poctivým obchodným stykom a tým aj dobrými mravmi, pokiaľ nerešpektuje obchodnú zvyklosť v tomto odvetví spočívajúcu v dobrovoľnom neuplatňovaní príslušenstva pohľadávky pôvodnými veriteľmi voči zdravotníckym zariadeniam napriek tomu, že pohľadávky od pôvodných veriteľov žalobca nadobudol za odplatu rovnajúcu sa maximálne výške istiny postúpených pohľadávok, resp. ich nižšej výške. Nakoľko sa jedná o otázku, ktorá doposiaľ v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu riešená nebola, dovolateľ má za to, že je naplnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a podanie dovolania je dôvodné.

27. Dovolateľ zdôraznil, že ako zdravotnícke zariadenie vo forme štátnej príspevkovej organizácie je ohľadom svojich príjmov takmer výlučne závislý od platieb pochádzajúcich od zdravotných poisťovní, pričom svoje záväzky voči dodávateľom uspokojuje podľa svojich finančných možností priebežne, čo má za následok ich postupné uspokojovanie, ktoré prebieha aj po lehote splatnosti, avšak vždy dôjde k uhradeniu istiny zo strany žalovaného v jej celkovej výške, s čím sú dodávatelia uzrozmenejší a príslušenstvo pohľadávky nepožadujú. V nemožnosti plniť svoje záväzky včas nejde o žiadnu svojvôľu zo strany žalovaného a žalovaný sa plneniu svojich záväzkov ani nevyhýba (v tejto súvislosti poukazovala napríklad na uzatváranie dohôd o uznaní záväzku). Dodávatelia zdravotníckej techniky, liekov a materiálu napriek vedomosti o predmetnej skutočnosti opakovane vstupujú do obchodných záväzkových vzťahov so žalovaným a sú uzrozmenejší, že k riadnemu splneniu pohľadávky dochádza aj po lehote splatnosti. Z uvedeného záveru možno odvodiť dôležitý záver, že v prípade úhrady istiny v plnej výške (aj keď po lehote splatnosti), pôvodný veriteľ nemá záujem o príslušenstvo v podobe úrokov z omeškania ani paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky, čo možno v rovine de facto vyložiť ako vzdanie sa práva na príslušenstvo, resp. jeho dobrovoľné neuplatňovanie v intenciách zaužívanej obchodnej zvyklosti.

28. Preto podľa dovolateľa nemožno klasifikovať postup žalobcu, ktorý je podnikateľským subjektom pôsiacim mimo sféry zdravotníctva, spočívajúci na systematickom odkupovaní pohľadávok od pôvodných veriteľov - dodávateľov zdravotníckeho tovaru a liekov za odplatu nedosahujúcu pravdepodobne ani výšku istiny, a v následnom vymáhaní týchto pohľadávok od zdravotníckych zariadení v plnej výške istiny, spolu s úrokmi z omeškania a s paušálnou náhradou nákladov spojených s uplatnením pohľadávky (t.j. so všetkými právami spojenými s inštitútom postúpenia pohľadávok), ako poctivý, nakoľko pôvodní dodávatelia zdravotníckeho tovaru príslušenstvo pohľadávky zásadne nepožadujú a zúčastňujú sa štátom riadenej koncepcie oddĺženia. Žalobca zneužíva svoje dominantné ekonomické postavenie a napriek naliehavému verejnému záujmu na zúčastnení sa koncepcie oddĺženia sa tohto procesu, výlučne z dôvodov maximalizácie svojho zisku, zúčastniť odmieta.

29. Dovolateľ vzhľadom na vyššie uvedené navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie prípadne, aby napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že žalobu žalobcu zamietla a žalovanému priznáva nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100%.

30. Žalobca vo vyjadrení k podanému dovolaniu (č.l. 1448 spisu) uviedol, že v skúmanom prípade nie je daná prípustnosť dovolania, nakoľko body predložené žalovaným nepredstavujú otázku zásadného právneho významu. Ak by sa aj dovolací súd s uvedeným nestotožnil, zastáva názor, že v takom prípade sú splnené podmienky pre zamietnutie dovolania, nakoľko je v celom rozsahu nedôvodné.

31. V prípade prvej dovolacej otázky žalobca poukázal na napádané rozhodnutie odvolacieho súdu, s ktorého závermi sa stotožnil. Dodal, že žalovaný v konaní neprodukoval absolútne žiaden dôkaz, z ktorého by vyplýval akýkoľvek iný dátum uznania, súd prvej inštancie a následne i odvolací súd nemali preto dôvod ustáliť iným spôsobom začiatok plynutia subjektívnej premĺčacej doby, než na 8. februára 2018. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že listinu obsahujúcu uznanie záväzku podpísal žalovaný, teda on jediný mal ničím neobmedzenú možnosť preukázať to, že dátum podpisu bol odlišný od toho, ktorý ustálil na základe vykonaného dokazovania súd. Pokiaľ tak žalovaný v priebehu celého konania neučinil, z takéhoto jeho správania je možné samo o sebe vyvodiť dôvodný záver, že si bol i on sám vedomý skutočnosti, že k uznaniu reálne došlo v deň, ktorý preukázal žalobca.

32. Rovnako v prípade druhej dovolacej otázky žalobca poukázal na napádané rozhodnutie odvolacieho súdu, s ktorého závermi sa stotožnil. Zároveň opakovane dal do pozornosti, že závery, ku ktorým dospel Národný kontrolný úrad vo svojej záverečnej správe z roku 2017, keď predmetom kontroly boli Verejné financie a majetok zdravotníckych zariadení za roky 2011 až 2015. Kontrolovaným subjektom bola aj Fakultná nemocnica J. A. Reimana Prešov. Podľa zistených skutočností konštatovaných v správe „Aj

tretia etapa kontrol NKÚ SR potvrdila, že hospodárenie a nakladanie s majetkom prevažnej väčšiny nemocníc - príspevkových organizácií MZ SR, nezodpovedá základným princípom riadenia na základe rozpočtových pravidiel, t.j. princípom hospodárnosti a efektívnosti. Nereálne stanovené rozpočty, nezáväznosť ich plnenia, nízka miera osobnej zodpovednosti za dosahované výsledky, neefektívnosť obstarávania, prevládajúci administratívny prístup k riadeniu pred manažérskym, to sú hlavné znaky hospodárenia väčšiny týchto zdravotníckych zariadení“.

33. V zmysle všetkých skutočností uvedených má žalobca za to, že podané dovolanie žalovaného proti I. a IV. výroku rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné. Žalobca preto navrhuje, aby dovolací súd dovolanie v zmysle ustanovenia § 447 písm. c) CSP odmietol a priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%. V prípade, ak dovolací súd dospeje k záveru, že nie sú splnené podmienky pre odmietnutie dovolania, žalobca navrhuje, aby dovolací súd dovolanie v súlade s ustanovením § 448 CSP rozsudkom dovolanie zamietol a priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“)] po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný, v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený podľa § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalovaného je sčasti dôvodný.

35. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (porovnaj 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021).

36. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu, ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

37. Dovolateľ vo svojom dovolaní dôvodí prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

K právnej otázke č. 1 - kvalifikované vznesenie námietky premlčania

38. Žalovaný konajúcim súdom v prvom rade vytkol, že nesprávne právne posúdili tú otázku: „či parafa právneho zástupcu, ako osoby neoprávnenej na konanie v mene právnickej osoby, ktorá sa nachádza na rube listiny zachytávajúcej hmotnoprávny úkon, je relevantnou výkladovou pomôckou preukazujúcou moment vykonania právneho úkonu, na ktorom dátum uznania absentuje“. S poukazom na § 323 Obchodného zákonníka dovolateľ nepopieral, že k uznaniu záväzku v súdnej veci došlo, avšak skutočnosť, či žalobca v tejto časti žalobou uplatneného nároku podal žalobu včas, zaťažuje žalobcu aj s prihliadnutím na procesnú obranu žalovaného spočívajúcu vo vznesení námietky premlčania týkajúcej tejto časti žalobou uplatneného nároku. Dovolací súd vzhľadom na uvedené a obsah celého súdneho spisu za kľúčovú právnu otázku považuje tú „či dlžník (žalovaný) kvalifikovane vznesol námietku premlčania žalobou uplatneného nároku tým, že namietol absenciu dátumu na ním vykonanom uznaní záväzku v písomnej forme, z ktorého dôvodu takto označený moment vykonania tohto právneho úkonu nie je možné stotožniť s paraťou jeho právneho zástupcu, ako osoby neoprávnenej na konanie v mene právnickej osoby, ktorá sa nachádza na rube listiny zachytávajúcej hmotnoprávny úkon - uznanie záväzku, pričom dlžník (žalovaný) v námietke premlčania neoznačil žiadnu inú skutočnosť, ktorou by bol moment uznania právneho úkonu inak časovo určený“.

39. Poznajúc vlastnú rozhodovaciu prax dovolací súd konštatuje, že vyššie uvedená právna otázka nebola doposiaľ predmetom dovolacieho prieskumu, čím najvyšší súd dospel k záveru, že je daná prípustnosť dovolania podaného dovolateľom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

40. Podľa ustanovenia § 323 ods. 1 ObZ ak niekto písomne uzná svoj určitý záväzok, predpokladá sa, že v uznanom rozsahu tento záväzok trvá v čase uznania. Tieto účinky nastávajú aj v prípade, keď pohľadávka veriteľa bola v čase uznania už premlčaná.

41. Ustanovenie § 407 ods. 1 ObZ určuje, že ak dlžník písomne uzná svoj záväzok, plynie nová štvorročná premlčacia doba od tohto uznania. Ak sa uznanie týka iba časti záväzku, plynie nová premlčacia doba ohľadne tejto časti.

42. Aby uznanie záväzku vyvolávalo tie účinky, ktoré s ním § 323 ods. 1 ObZ spája, musí akt uznania záväzku spĺňať niektoré formálne a obsahové náležitosti. Medzi formálne náležitosti patrí, že ustanovenie § 323 ods. 1 ObZ vyžaduje pre uznanie záväzku písomnú formu s tým, že uznanie záväzku ako jednostranný právny úkon musí byť dlžníkom adresovaný, resp. určený veriteľovi; akt spĺňajúci obsahové náležitosti uznania záväzku.

43. Pre obsahové náležitosti uznania stačí, ak bude z obsahu úkonu uznania záväzku záväzok, ktorý sa uznáva, bezpečne identifikovateľný (napr. odkazom na zmluvu, z ktorej záväzok vznikol; na faktúru, ktorou sa záväzok kvantifikuje a žiada o uhradenie, ak sa z nej záväzok dá identifikovať) a odlíšiteľný od iných záväzkov prípadne existujúcich medzi dlžníkom a veriteľom.

44. Dovolací súd zdôrazňuje, že prvým dôsledkom uznania záväzku tak, ako ho predpokladá prvá veta § 323 ods. 1 ObZ, je vznik vyvrátiteľnej domnienky o tom, že záväzok v čase jeho uznania dlžníkom existoval. Dôsledkom vyvrátiteľnosti tejto domnienky je to, že dlžník má aj naďalej možnosť dokázať, že uznaný záväzok v čase uskutočnenia aktu uznania v skutočnosti neexistoval, či už preto, lebo nikdy nevznikol, alebo preto, lebo ešte pred jeho uznaním zanikol. V prípade, že dlžník neunesie bremeno tvrdenia a dôkazu o tom, že v dobe uznania záväzku tento neexistoval, súd bude mať na základe uvedenej právnej domnienky skutočnosť existencie uznaného záväzku za preukázanú. Týmto je možné konštatovať, že je vecou dlžníka, aby dokazoval neexistenciu záväzku, ktorý uznal a z tohto titulu aj niesol všetky dôsledky z toho, že túto skutočnosť v súdnom konaní nepreukázal.

45. Ďalším dôsledkom uznania záväzku je začatie plynutia novej štvorročnej premlčacej lehoty na uplatnenie si nároku na úhradu uznaného záväzku súdnou cestou (§ 407 ods. 1 ObZ).

46. Právna teória, ani súdna prax dosiaľ je v súlade s tým, že okamih, ku ktorému v intenciách § 323 ods. 1 ObZ nastávala vyvrátiteľná domnienka existencie uznaného záväzku, sa spája s vlastným vyhotovením písomného uznania dlžníkom, kedy zákon tu vychádza z predpokladu, že dlžník v čase urobenia písomného uznania záväzku má (musí) vedieť, aké sú jeho záväzky.

47. Ak „časom uznania“ ustanovenie § 323 ods. 1 ObZ rozumie „čas vyhotovenia“ písomného uznania záväzku dlžníkom, potom aj pojem obsiahnutý v ustanovení § 407 ods. 1 ObZ „od tohto uznania“ nemožno vykladať inak. Z tohto plynúci záver, podľa ktorého premlčacia doba plynie odo dňa, keď dlžník uznanie vyhotovil, t.j. v čase uznania, od tohto uznania, je plne v súlade s tým, že uskutočnenie tohto jednostranného právneho úkonu je plne v dispozícii dlžníka, a je rovnako na ňom, či tým, že uznanie včas odovzdá, veriteľovi vôbec umožní ťažiť z výhod, ktoré takýmto uznaním (vrátane novej premlčacej doby), pokiaľ ide o ľahšiu vymožiteľnosť svojej pohľadávky, získal.

48. Otázkou v súdnej veci je, čo v prípade, ak dlžník (žalovaný) v priebehu súdneho konania uplatní námietku premlčania ním uznaného záväzku, hoci nepopiera, že záväzok čo do rozsahu uznal, avšak popiera „čas urobenia písomného uznania“ ako aj „okamih uznania“, keďže je tento spájaný jedine s dátumom pri parafe jeho právneho zástupcu. A to s dôrazom na skutočnosť, že moment - čas, kedy k uznaniu došlo, bolo v prejednávanej veci rozhodujúcou skutočnosťou.

49. Dovolací súd zdôrazňuje, že premlčanie, ako inštitút, ktorý zabezpečuje udržanie určitého pretrvávajúceho stavu, počas ktorého dochádza k neuplatňovaniu práva, (ktoré síce existuje, ale veriteľ si ho nenárokujú) teda požaduje (okrem jednoduchého uplynutia premlčacej doby) od dlžníka aj aktívne konanie, t.j. dlžník musí v tom smere, aby sa v spore uplatnili účinky premlčania, vykonať určitý úkon. Aby boli ustanovenia o premlčaní spravodlivé a vyvážené voči obidvom stranám (veriteľovi aj dlžníkovi), požadujú preto ustanovenia o premlčaní na jednej strane, aby veriteľ svoje právo počas premlčacej doby neuplatňoval (t.j. bol dlhšiu dobu pasívny) a na druhej strane od dlžníka požadujú, aby uplatnil špecifickú námietku (t.j. aby bol aktívny), pričom touto námietkou je námietka premlčania.

50. Námieta premĺčania je procesnou námietkou a uplatňuje sa najmä v súdnom konaní, ktorej komplexná úprava je zakotvená v hmotnoprávnom predpise (Obchodný zákonník, resp. Občiansky zákonník), má hmotnoprávne účinky (právo veriteľa sa stáva nevymáhateľným), ale má aj dôsledky procesnoprávneho charakteru. Je preto nevyhnutné sa zamerať kedy, a v akej forme možno uplatniť námietku premĺčania, aby nastali jej účinky.

51. Je bez akýchkoľvek pochybností možné ustáliť, že právo na vznesenie námiety premĺčania je zárukou naplnenia princípu právnej istoty a materiálneho naplnenia právneho štátu. Je základom predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, pretože otázkou premĺčania uplatneného nároku sa musí súd zaoberať na základe námiety vždy ako primárnou a až následne meritórne posudzovať nárok uplatnený žalobcom (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1MOBdo/1/2007).

52. Dovolací súd však zdôrazňuje, že námietkou premĺčania žalobou uplatneného nároku sa súd zaoberá výlučne na podnet strany a neskúma ju ex offi. Preto je pre súdny prieskum potrebné vzniesť takú námietku premĺčania, ktorá sleduje ňou uvádzané účinky, a ktorá je spôsobilá ovplyvniť začiatok plynutia premĺčacej doby, z ktorého dôvodu je potrebné skutkovo a právne túto námietku zdôvodniť. Týmto je strana, ktorá uplatnila námietku premĺčania povinná tvrdiť skutkové okolnosti nevyhnutne potrebné na posúdenie začiatku plynutia premĺčacej doby a toto svoje tvrdenie aj dôkazne doložiť. Je totiž neprijateľné, aby súd posúdil nárok žalobcu ako premĺčaný, a to bez toho, aby stanovil konkrétny dátum - okamih, odkedy premĺčania doba začala plynúť a zároveň kedy plynúť prestala.

53. V súdnej veci je nesporné, že žalovaný ako dlžník celým súborom písomných uznávacích prejavov, záväzkov, čo do rozsahu uznal. Tento uznávací prejav bol vykonaný žalovaným s tým, že na tomto uznávacom prejave bol zaznamenaný časový okamih pri podpise, resp. parafe jeho právneho zástupcu. Žalovaný ako dlžník však počas celého súdneho konania namieta tento časový údaj - okamih zaznamenaný na jeho vlastnom písomnom uznávacom právnom úkone, a to jeho vlastným právnym zástupcom. Týmto v priebehu celého konania deklaruje, že hoci záväzkov, čo do rozsahu uznal, popiera „čas urobenia písomného uznania“ ako aj „okamih uznania“, keďže je tento spájaný jedine s dátumom pri parafe jeho právneho zástupcu. A to s dôrazom na skutočnosť, že moment - čas, kedy k uznaniu došlo, bolo v prejednávanej veci rozhodujúcou skutočnosťou.

54. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené pri právnom posúdení otázky špecifikovanej v bode 39. tohto rozhodnutia uzatvára, že pri vznesení námiety premĺčania je určenie momentu - v súdnej veci času uznania záväzku, rozhodujúci a je na tej strane, ktorá takúto námietku uplatní, aby tento moment - čas kvalifikovane spochybnil. Argument predostretý dlžníkom zameraný na dátum uznania záväzku spájaný pri parafe jeho právneho zástupcu, je spôsobilý na určenie okamihu uznania záväzku, keďže je možné, že k takejto situácii dôjsť môže. Avšak je v tejto súvislosti potrebné riadne v námietke premĺčania dôvodiť kedy, a od akého iného okamihu (momentu, časového určenia) začala plynúť iná premĺčacia doba a zároveň je potrebné uviesť, kedy namietnutá premĺčacia doba plynúť prestala. O to viac, ak túto námietku spochybňuje strana, ktorá uznávací prejav vykonala.

55. Ako je zdôraznené vyššie, dlžník musí byť aktívny a okrem skutočností spôsobilých vyvolať plynutie inej premĺčacej doby v námietke premĺčania dôvodiť kedy, a od akého iného okamihu (momentu, časového určenia) začala plynúť iná premĺčacia doba a zároveň je potrebné uviesť, kedy namietnutá premĺčacia doba plynúť prestala a tieto skutočnosti doložiť aj dôkazmi. Dlžník z uvedeného dôvodu musí označiť iný okamih plynutia premĺčacej doby, čo do začiatku a logicky aj skončenia.

56. Dovolací súd konštatuje, že postup súdov nižších inštancií v prebiehajúcom spore pri právnom posúdení námiety premĺčania žalobcom uplatneného nároku bol týmto správny, keďže tieto sudy opakovane podrobili prieskumu námietku premĺčania vznesenú žalovaným ako dlžníkom, avšak s takým záverom, že tento vo svojej námietke neuviedol žiaden iný dátum uznania záväzku (pričom spochybnil údaj uvádzaný jeho právnym zástupcom, pozn. dovolacieho súdu) s tým, že zo skutkových okolností konajúce sudy vyvodili ten záver, že dlžník neunesol bremeno tvrdenia o inom okamihu - časového momentu, ako tomu v súdnej veci vyplýva zo žalobcom predloženého písomného uznania záväzku priamo žalovaným.

57. Ako zhodne uviedli sudy nižších inštancií, pre spor podstatná právna skutočnosť, teda uznanie záväzku nastala a samotné uznanie, resp. jeho existencia nebola ani namietaná zo strany žalovaného. Sporný bol len dátum uznania, alebo teda moment uznania takéhoto záväzku zo strany žalovaného. Žalobca v konaní predložil skutkové tvrdenia, ako aj k tomu prislúchajúce listinné dôkazy, že k uznaniu záväzku došlo dňa 8. februára 2018, odvodzujúc tieto skutočnosti od pečiatky na rube papiera so

spomínaným dátumom od právneho zástupcu žalovaného. Žalovaný vo svojej námietke premlčania dátum 8. február 2018 nevyvrátil ani skutkovými tvrdeniami, keď neuviedol iný konkrétny dátum, ktorý by mal pripadať na uznanie záväzku a rovnako okrem neunesenia skutkového bremena neunesol ani bremeno dôkazné, keď by ku nejakému dátumu predkladal aj konkrétne dôkazné prostriedky. Dôkazné bremeno týmto zaťažuje dlžníka, nakoľko platí, že ak je v zákone ustanovená domnienka, ktorá pripúšťa dôkaz opaku (t.j. vyvrátiteľná právna domnienka), má súd tvrdenie v uznaní záväzku za preukázané, pokiaľ v konaní nevyšiel najavo opak. Pre úplnosť je nutné totiž dodať, že Obchodný zákonník umožňuje uznanie aj premlčanej pohľadávky (§ 323 ods. 1 druhá veta, § 407 ods. 4), čo len umocňuje ten záver, že pre kvalifikované vznesenie námietky premlčania je nevyhnutné túto námietku podložiť aj konkrétnymi skutočnosťami, v súdnej veci iným dátumom uznania záväzku, miesto toho, ktorým disponuje veriteľ ako žalobca, a to na základe uznávacieho prejavu dlžníka, t.j. žalovaným s dátumom uznania vyvedeným na základe parafy jeho právneho zástupcu.

58. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru, že dovolanie žalovaného v právnej otázke č. 1 podané podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je dôvodné, preto jeho dovolanie v tejto časti podľa § 448 CSP, zamietol.

K právnej otázke č. 2 - poctivý obchodný styk a dobré mravy pri príslušenstve pohľadávky zdravotníckeho zariadenia zúčastňujúceho sa na Koncepcii oddĺženia zdravotníckych zariadení

59. Žalovaný, ako ostatnú právnu otázku uviedol tú, „či žalobca, ako subjekt pôsobiaci mimo odvetvia zdravotníctva, ktorý v tomto odvetví nepodniká, netvorí žiadne hodnoty a zároveň odmieta sa zúčastniť štátom riadenej koncepcie oddĺženia zdravotníckych zariadení, pri uplatnení príslušenstva pohľadávky, ktorú získal postúpením od pôvodných veriteľov žalovaného, ktoré si títo pôvodní veritelia štandardne voči zdravotníckym zariadeniam neuplatňujú, koná v rozpore s poctivým obchodným stykom a tým aj dobrými mravmi, pokiaľ nerešpektuje obchodnú zvyklosť v tomto odvetví spočívajúcu v dobrovoľnom neuplatňovaní príslušenstva pohľadávky pôvodnými veriteľmi voči zdravotníckym zariadeniam napriek tomu, že pohľadávky od pôvodných veriteľov žalobca nadobudol za odplatu rovnajúcu sa maximálne výške istiny postúpených pohľadávok, resp. nižšej výške“.

60. Dovolací súd aj v prípade otázky uvedenej vyššie konštatuje, že takáto právna otázka nebola doposiaľ predmetom dovolacieho prieskumu, čím najvyšší súd dospel k záveru, že aj v tejto časti je daná prípustnosť dovolania podaného dovolateľom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navyše ide o otázku zásadného významu, ktorá je spôsobilá mať dopad na posúdenie poctivého obchodného styku a dobrých mravov zo strany postupníka, resp. nového veriteľa uplatňujúceho si v súdnom konaní aj príslušenstvo postúpenej pohľadávky voči dlžníkovi, a to zdravotníckemu zariadeniu, ktoré sa zúčastňuje na Koncepcii oddĺženia zdravotníckych zariadení, hoci sa postupca, resp. pôvodný veriteľ tohto nároku vzdal.

61. Žalovaný naprieč celým súdnym konaním opakovane namietal, že ako zdravotnícke zariadenie svoje záväzky voči dodávateľom uspokojuje podľa svojich finančných schopností priebežne. Uvedené má za následok ich postupné uspokojovanie, ktoré prebieha aj po lehote splatnosti, s čím sú dodávatelia uzrozmene a príslušenstvo pohľadávky nepožadujú. Žalovaný zdôrazňoval, že v prípade nemožnosti plniť svoje záväzky včas nejde o žiadnu svojvôľu z jeho strany a tomuto plneniu svojich záväzkov sa ani nevyhýba (čoho dôkazom je aj uznanie dlhu). Žalovaný zároveň podotkol, že dodávatelia zdravotníckej techniky, liekov a materiálu, a to napriek vedomosti o predmetnej skutočnosti, (že si svoje záväzky nedokáže splniť riadne a včas, pozn. dovolacieho súdu) opakovane vstupujú do obchodných záväzkových vzťahov so žalovaným a sú uzrozmene, že k riadnemu splneniu pohľadávky dochádza aj po lehote splatnosti. Z uvedeného záveru preto žalovaný odvodil záver, že v prípade úhrady istiny v plnej výške (aj keď po lehote splatnosti), dodávatelia zdravotníckej techniky, liekov a materiálu, resp. pôvodní veritelia nemajú záujem o príslušenstvo v podobe úrokov z omeškania ani paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky. Týmto podľa žalovaného možno takéto konanie de facto vyložiť ako vzdanie sa práva na príslušenstvo zo strany dodávateľov, resp. jeho dobrovoľné neuplatňovanie v intenciách zaužívanej obchodnej zvyklosti. Žalovaný uvedenou argumentáciou klasifikoval postup žalobcu, ktorý je podnikateľským subjektom pôsobiacim mimo sféry zdravotníctva, a ktorý systematicky odkupuje pohľadávky od pôvodných veriteľov - dodávateľov zdravotníckeho tovaru a liekov za odplatu nedosahujúcu pravdepodobne ani výšku istiny a v následnom vymáhaní týchto pohľadávok od zdravotníckych zariadení v plnej výške istiny, spolu s úrokmi z omeškania a s paušálnou

náhradou nákladov spojených s uplatnením pohľadávky (t.j. so všetkými právami spojenými s inštitútom postúpenia pohľadávok), ako nepoctivý, nakoľko pôvodní dodávatelia zdravotníckeho tovaru príslušenstvo pohľadávky zásadne nepožadujú a zúčastňujú sa štátom riadenej koncepcie oddĺženia. Žalobca týmto podľa žalovaného zneužíva svoje dominantné ekonomické postavenie a napriek naliehavému verejnému záujmu na zúčastnení sa koncepcie oddĺženia sa tohto procesu nezúčastňuje (podľa názoru žalovaného výlučne z dôvodov maximalizácie svojho zisku).

62. Súd prvej inštancie vyššie koncipované námietky vyhodnotil tak, že ani v prípade, ak žalované pohľadávky a ich príslušenstvo vznikli na základe dodania zdravotníckeho materiálu a liekov, žalované príslušenstvo nie je nemravné a nepoctivé. Nepoctivým a nemravným nie je podľa okresného súdu ani postúpenie pohľadávky a jej príslušenstva na postupníka a nepoctivým a nemravným nie je ani skutočnosť, že postupník žaluje žalovaného a domáha sa okrem iného aj zaplatenia postúpeného príslušenstva. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobcom uplatnené príslušenstvo pohľadávok v podobe úrokov z omeškania a paušálnej náhrady nákladov spojených s ich uplatnením, je legitímnou súčasťou uplatňovaných nárokov žalobcu a nemožno konštatovať ich rozpor s dobrými mravmi, resp. so zásadou poctivého obchodného styku. Nezaplatením dlžných súm riadne a včas sa zároveň podľa okresného súdu žalovaný dostal do omeškania a z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie priznal žalobcovi aj požadované príslušenstvo.

63. Odvolací súd ohľadne príslušenstva pohľadávky a úrokov z omeškania a ich rozpore s obchodnými zvyklosťami medzi dodávateľmi zdravotníckeho tovaru sa plne stotožnil so súdom prvej inštancie a poukázal aj na svoj právny názor vyjadrený v rozhodnutí sp. zn. 7Cob/74/2020 zo dňa 20. októbra 2020, kde nevidí dôvod na odklon od tohto právneho záveru a naďalej zotrval na závere, že nepoctivým a nemravným nie je uplatňovanie si zákonného príslušenstva pohľadávky. Rovnako bol krajský súd toho názoru, že žalobca, na ktorého boli postúpené predmetné pohľadávky nie je viazaný obchodnými zvyklosťami, ktoré mohli existovať medzi žalovaným a jeho dodávateľmi, teda pôvodnými veriteľmi. Príslušenstvo pohľadávky podľa názoru odvolacieho súdu je absolútne legálny a zákonný inštitút a samotné dodávanie zdravotníckeho materiálu nemá na existenciu tohto inštitútu, ako aj samotnú voľbu jeho použitia zo strany ktorejkoľvek zo zmluvných strán, žiaden vplyv.

64. V kontexte súdnej veci dovolací súd prioritne uvádza, že Vláda Slovenskej republiky schválila na svojom rokovaní dňa 13. septembra 2017 (pred podaním žaloby, pozn. dovolacieho súdu) materiál s názvom „Koncepcia oddĺženia zdravotníckych zariadení“ (ďalej aj „koncepcia“), ktorého cieľom bolo riešiť finančnú situáciu nemocníc vo vzťahu k ich veriteľom v oblasti existujúceho stavu záväzkov po lehote ich splatnosti, ako aj realizáciu opatrení na úrovni nemocníc s cieľom zamedzovať ich ďalšiemu zadlžovaniu sa. Dňa 30. novembra 2017 Národná rada Slovenskej republiky vyslovila súhlas s použitím štátnych finančných aktív v objeme 585 miliónov eur. Záujem zúčastniť sa procesu oddlžovania v súlade s uvedenou koncepciou a podmienkami účasti na oddĺžení zdravotníckych zariadení splnila Národná transfúzna služba Slovenskej republiky a 29 zdravotníckych zariadení, medzi ktorými je aj žalovaný. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky na svojej webovej stránke zverejňuje všetky procesné detaily usmernenia, ako aj všetky právne dokumenty súvisiace s procesom oddlžovania. Pre účely finančného mechanizmu sa pohľadávkou rozumie právo veriteľa voči nemocnici na peňažné plnenie z titulu záväzku medzi veriteľom a nemocnicou. Príslušenstvom pohľadávky sa rozumie úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania, náklady spojené s uplatnením pohľadávky, a akékoľvek sankcie súvisiace s omeškaním dlžníka.

65. Predpokladom zapojenia veriteľa do procesu oddlžovania je vzdanie sa všetkého príslušenstva k pohľadávkam, najmä úrokov z omeškania, rôznych zmluvných pokút, sankcií či poplatkov, ktoré ako dôsledok omeškania so splatením istiny pohľadávky vznikli a diskont z istiny vo výške podľa zvolenej formy oddlžovania. Veritelia majú možnosť rozhodnúť sa, ktorú formu možnosti uspokojenia svojich pohľadávok si zvolia. Základným princípom oddlžovania je prirodzene okrem iných zásad dobrovoľnosť na strane dlžníka a veriteľa. V prípade, že prihlásená pohľadávka veriteľa nebude v mechanizme oddlžovania uspokojená, práva veriteľa z titulu vlastníctva pohľadávky voči nemocnici nezanikajú a ostávajú nezmenené aj so všetkými právnymi nárokmi. To isté platí aj v prípade, že sa veriteľ do tohto mechanizmu nezapojí, vid' zásada dobrovoľnosti.

66. Podľa § 3 ods. 1 OZ, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

67. Podľa § 524 ods. 1 OZ veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému.
68. Podľa § 524 ods. 2 OZ s postúpenou pohľadávkou prechádza aj jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené.
69. Podľa § 529 ods. 1 OZ námietky proti pohľadáвке, ktoré mohol dlžník uplatniť v čase postúpenia, mu zostávajú zachované i po postúpení pohľadávky.
70. Podľa § 1 ods. 1 ObZ, tento zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním.
71. Podľa § 1 ods. 2 ObZ, právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.
72. Podľa § 261 ods. 1 ObZ, táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.
73. Podľa § 264 ods. 1 ObZ, pri určení práv a povinností zo záväzkového vzťahu sa prihliada aj na obchodné zvyklosti zachovávané všeobecne v príslušnom obchodnom odvetví, pokiaľ nie sú v rozpore s obsahom zmluvy alebo so zákonom.
74. Podľa § 264 ods. 2 ObZ, obchodné zvyklosti, na ktoré sa má prihliadať podľa zmluvy, sa použijú pred tými ustanoveniami tohto zákona, ktoré nemajú donucovaciu povahu.
75. Podľa § 265 ObZ, výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu.
76. Postúpenie pohľadávky zmluvou v zmysle § 524 a nasl. OZ predstavuje typickú dobrovoľnú cesiu, ktorá je prejavom autonómie slobodnej vôle kontrahentov. V dôsledku postúpenia dochádza k prevodu pohľadávky z jej pôvodného majiteľa ako postupcu, na nového nadobúdateľa ako postupníka. Ide o dvojstranný právny úkon bez účasti dlžníka, ktorého súhlas sa na postúpenie pohľadávky nevyžaduje, a ktorý nemusí byť o postúpení vôbec informovaný. Práva a povinnosti dlžníka zo záväzkového vzťahu nie sú v zásade postúpením pohľadávky nijako dotknuté (princíp identity pohľadávky). Zákon osobitne chráni postavenie dlžníka, keď neumožňuje postúpenie pohľadávky, ktorej obsah by sa zmenou veriteľa zmenil a zachováva dlžníkovi aj vo vzťahu k postupníkovi všetky námietky proti pohľadáвке, ktoré mohol uplatniť v čase postúpenia (§ 529). Postúpením pohľadávky dochádza v rámci záväzkového vzťahu k tzv. singulárnej sukcesii, ktorá má hmotnoprávne účinky. Právnym nástupcom (sukcesorom) pôvodného veriteľa sa v rozsahu postúpeného práva na plnenie stáva postupník [viď Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II., § 451-880. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2015, 1802 s.; (ďalej len "Komentár")].
77. Predmetom postúpenia môže byť akákoľvek pohľadávka v zmysle práva na plnenie voči dlžníkovi, pokiaľ jej postúpenie nevylučuje Občiansky zákonník alebo iný právny predpis. Spôsobilým predmetom postúpenia môže byť vo všeobecnosti pohľadávka splatná, alebo nesplatná, premĺčaná, podmienená, prípadne relatívne neplatná, pokiaľ sa dotknutá osoba pred postúpením neplatnosti účinne nedovolala podľa § 40a. Zmluvou o postúpení pohľadávky sa z hľadiska jej účinkov vždy prevádza iba konkrétne právo postupcu na plnenie voči dlžníkovi, nie však zmluvný vzťah ako celok. Postupník na základe cesie nevstupuje do základného obligáčného vzťahu s dlžníkom, z ktorého postupovaná pohľadávka vznikla, a ktorého obsah môže tvoriť značný objem práv a povinností, ktoré nie sú postúpením dotknuté. Účastníkom pôvodného záväzkového vzťahu ostáva naďalej postupca. Spolu s pohľadávkou nadobúda postupník aj jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené. S postúpenou pohľadávkou nadobúda postupník osobitnú povinnosť strpieť prípadné uplatnenie námietok, ktorými dlžník v čase postúpenia disponoval voči postupcovi, vrátane kompenzačnej námietky vo vzťahu k pohľadávkam, ktoré mal dlžník voči postupcovi v čase notifikácie (viď Komentár s. 1805).
78. Ustanovenie § 529 ods. 1 OZ je vyjadrením princípu, že postúpenie pohľadávky na základe zmluvy uzavretej medzi postupcom a postupníkom nemôže mať za následok zhoršenie postavenia dlžníka. Preto je dlžník oprávnený voči postupníkovi uplatniť všetky námietky proti pohľadáвке. Zákon vyžaduje, aby išlo o námietky, ktoré tu boli v čase postúpenia pohľadávky. Môže namietať všetko, čo vylučuje, obmedzuje jeho povinnosť splniť pohľadávku teda to, že pohľadávka vôbec nevznikla, jej výška uvedená v zmluve o postúpení nezodpovedá jeho povinnosti, povinnosť zanikla, pohľadávka nie je splatná a pod. Z pohľadu jeho námietok to má ten dôsledok, akoby k postúpeniu pohľadávky vôbec nedošlo [viď

Krajčo, J.: Občiansky zákonník pre prax (komentár), Judikatúra NS SR, NS ČR, ESD, ESELP, II.(§ 136 - § 587), EUROUNION, s. 2323].

79. Dovolací súd ďalej uvádza, že Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo dňa 14. júna 2007 sp. zn. 6 M Obdo 3/2006 (hoci toto rozhodnutie nezohľadňuje špecifický režim „oddĺženia nemocnice a účasti postupcu na tomto procese“, pozn. dovolacieho súdu) judikoval, že „Zásady poctivého obchodného styku sú výrazom konkretizácie všeobecnejších morálnych zásad, či noriem vyjadrených v pojme dobré mravy. Tvoria ucelený súbor zásad správania, ktorých dodržiavanie v obchodnom styku tento styk kvalifikuje ako poctivý“. V označenej veci žalovaný namietal, že uplatnenie si práva na úroky z omeškania zo strany veriteľa je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, keďže veriteľ - žalobca tak neurobil pri každom omeškaní dlžníka - žalovaného, čo nasvedčuje, že konkrétne správanie sa účastníkov malo za následok vylúčenie platenia úrokov z omeškania. Generálny prokurátor Slovenskej republiky si toto tvrdenie osvojil v mimoriadnom dovolaní, ktorý zdôraznil, že ustanovenie § 369 ObZ týkajúce sa príslušenstva pohľadávky je dispozitívnym ustanovením, z čoho jasne vyplýva, že § 369 ObZ ex lege pôsobí na obchodnoprávne vzťahy len v tom prípade, ak medzi dlžníkom a veriteľom nie je iná dohoda. Zmluvné strany si tak môžu platenie úrokov z omeškania nielen obmedziť, ale dokonca i celkom vylúčiť. Hoci dovolací súd mimoriadnemu dovolaniu nevyhovel, pripustil, že zmluvné strany si môžu postih za omeškanie s plnením peňažného záväzku vo forme úrokov z omeškania v konkrétnom prípade vylúčiť dohodou, nakoľko Obchodný zákonník to nevyklučuje s tým, že dohoda veriteľa s dlžníkom o tom, že sa vzdáva svojho práva na úroky z omeškania, musí mať písomnú formu tak, ako to ustanovuje § 574 ods. 1 OZ. Takúto dohodu však žalovaný v písomnej forme súdu nepredložil, pričom žalobca poprel uzatvorenie dohody o vzdaní sa svojho práva na úroky z omeškania voči dlžníkovi - žalovanému.

80. Všeobecne známou skutočnosťou je tá, že v odvetví verejného zdravotníctva je v prípade štátnych nemocníc zavedená obchodná zvyklosť, že niektoré faktúry nemusia byť vždy uhradené v lehote splatnosti z dôvodu nedostatočného financovania týchto nemocníc zo strany zdravotných poisťovní. Jednotliví dodávatelia však tieto obchodné vzťahy udržiavajú vzhľadom na ich ekonomickú výhodnosť a istotu dlhodobého vysokého obratu, pričom úroky z omeškania zaplatiť nepožadujú. Svedčí o tom skutočnosť, že postupcovia ako dodávatelia dodávali žalovanému tovar a poskytovali služby dlhodobé, kedy z obsahu ich obchodných vzťahov je evidentné, že si boli vedomí toho, že žalovaný neplní svoje záväzky včas, vzhľadom na svoje nedostatočné financovanie, úroky z omeškania si u žalovaného neuplatňovali a tento stav akceptovali vzhľadom na potenciál ekonomického obratu u žalovaného. Uvedené je zrejmé aj z argumentácie predostretej žalovaným v súdnej veci a podľa žalovaného takéto správanie sa vytvorilo obchodnú zvyklosť medzi dodávateľmi zdravotníckej techniky, liekov a materiálu a nemocnicou ako odberateľom, resp. medzi veriteľmi a dlžníkom.

81. V súvislosti s vyhodnotením námietky obchodnej zvyklosti konajúce súdy odkázali na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 32Cdo/4932/2009 (viď aj rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Cob/74/2020 zo dňa 20. októbra 2020, na ktoré poukázal odvolací súd v napadnutom rozhodnutí) v zmysle, ktorého český najvyšší súd ustálil, že „Ak je možné obchodnú zvyklosť vymedziť ako ustálenú obchodnú prax, neznamená to ešte, že každé zaužívané pravidlo správania účastníkov obchodných vzťahov musí predstavovať obchodnú zvyklosť. Nebude to tak hlavne v prípadoch opakovaného porušovania práv a povinností (či už subjektívnych, alebo objektívnych), pretože je pojmovo vylúčené, aby pravidlo správania, ktoré je v rozpore so zákonom alebo zmluvnou úpravou bolo spôsobilé nadobudnúť formu obchodnej zvyklosti. Porušovanie povinnosti splniť včas a riadne záväzok, aj keby išlo o jav dlhotrvajúci a rozšírený v celom odvetví, nie je možné považovať za obchodnú zvyklosť. Skutočnosť, že príčinou oneskorených platieb je platobná neschopnosť dlžníkov, spôsobená už čimkoľvek, nemôže na tomto závere nič zmeniť“.

82. Dovolací súd preskúmaním vyššie označeného rozhodnutia českého najvyššieho súdu konštatuje, že toto sa netýka takých skutkových okolností, ktoré sú dané v súdnej veci, a to účasti dlžníka na Koncepcii oddĺženia zdravotníckych zariadení, kedy pôvodní veritelia (postupníci) sa v rámci tejto koncepcie oddĺženia písomne vzdali svojho práva na príslušenstvo. Týmto je odkaz na právne závery označeného judikátu českého najvyššieho súdu neúplný a nezohľadňujúci všetky skutkové a právne okolnosti tohto sporu s tým, že sa v rozhodnutí nielenže nevychádza z postavenia postupníka, ktorého postupca sa koncepcie oddĺženia zúčastňuje, ale neskúma ani prípadný rozpor postupníka s poctivým obchodným stykom a dobrými mravmi v zmysle § 265 ObZ (viď závery vyjadrené v rozhodnutí Krajského súdu v

Prešove sp. zn. 7Cob/74/2020 zo dňa 20. októbra 2020), keďže český najvyšší súd právne posudzuje uplatnenie príslušenstva rýdzo z pohľadu „obchodnej zvyklosti podľa § 264 ObZ a bežného podnikateľského vzťahu mimo špecifického režimu koncepcie oddĺženia zdravotníckeho zariadenia ako dlžníka”.

83. Dovolací súd konštatuje, že (ne)schopnosť splniť svoj záväzok riadne a včas zo strany dlžníka nebola sporná, keďže dodávateľa zdravotníckej techniky, liekov a materiálu sú s plnením dlžníka ako nemocnice aj po lehote splatnosti uzrozmene, a to už pri vstupe s ním do záväzkového vzťahu. Opakovane uvádzanou obchodnou zvyklosťou bola podľa tvrdení dlžníka tá, že veritelia si pri plnení záväzku po lehote splatnosti (prípadne plnení postupne) neuplatňujú príslušenstvo pohľadávky. Z vyššie citovanej judikatúry je zrejmé, že ustanovenie § 369 ObZ týkajúce sa príslušenstva pohľadávky je dispozitívnym ustanovením, z čoho jasne vyplýva, že § 369 ObZ ex lege pôsobí na obchodnoprávne vzťahy len v tom prípade, ak medzi dlžníkom a veriteľom nie je iná dohoda. Obchodný zákonník takúto dohodu a priori nevylučuje a je na dlžníkovi, aby takúto dohodu súdu v konaní preukázal.

84. V súdnej veci je nesporné, že dodávateľa zdravotníckej techniky, liekov a materiálu ako pôvodní veritelia svoje pohľadávky voči žalovanému, postúpili žalobcovi ako postupníkovi. V súdnej veci je nesporné, že žalobca si ako postupník voči žalovanému uplatňuje aj príslušenstvo k postúpeným pohľadávkam. Žalobou uplatnené príslušenstvo si podľa tvrdení dlžníka pôvodní veritelia neuplatňujú, čo podľa dlžníka vytvorilo obchodnú zvyklosť v tomto smere, čím si podľa žalovaného nový veriteľ, resp. postupník má uplatňovať takéto právo na príslušenstvo v rozpore s obchodným poctivým stykom a dobrými mravmi. So záverom konajúcich súdov, že nie je v rozpore s poctivým obchodným stykom a dobrými mravmi, ak si napriek istej obchodnej zvyklosti veritelia uplatnia aj príslušenstvo pohľadávky, je možné súhlasiť avšak nie bezvýhradne. V súdnej veci totiž nastala taká okolnosť, ktorá má dopad na posúdenie prípadného poctivého obchodného styku a konania v rozpore s dobrými mravmi zo strany nového veriteľa - postupníka, keďže dlžník ako zdravotnícke zariadenie spadá do špecifického režimu Koncepcie oddĺženia, a to v zmysle mandátnej zmluvy uzavretej s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky zo dňa 12. apríla 2018 (č.l. 617 spisu) s tým, že pôvodní veritelia - dodávateľa zdravotníckej techniky, liekov a materiálu pristúpili v rámci špecifického režimu koncepcie oddĺženia k novácii svojich pôvodných záväzkových vzťahov a písomnou formou sa vzdali svojho práva na príslušenstvo k pohľadávkam voči žalovanému zdravotníckemu zariadeniu, čím sa aj oni ako postupcovia zúčastňujú Koncepcie oddĺženia žalovaného ako zdravotníckeho zariadenia. V tomto kontexte sa vynára totiž tá právna otázka, či v prípade nového veriteľa - postupníka (žalobcu) pri uplatnení príslušenstva k postúpenej pohľadávke žalobným návrhom z voči žalovanému spadajúceho do špecifického režimu oddĺženia, ktorý mandátnou zmluvou s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky vstúpil do procesu koncepcie oddĺženia, nedochádza pri tomto uplatnení ku konaniu v rozpore s dobrými mravmi a poctivým obchodným stykom, ak pôvodní veritelia - dodávateľa zdravotníckej techniky, liekov a materiálu - postupníci „nepísanú a zaužívanú - dlžníkom tvrdenú - obchodnú zvyklosť akceptovanú už pri vstupe do záväzkového vzťahu s dlžníkom v podobe neuplatnenia príslušenstva k pohľadávke nesplnenej riadne a včas - písomne podložili, a to nováciou svojich záväzkov bezodkladne po tom, ako dlžník vstúpil do špecifického ošdravného režimu Koncepcie oddĺženia zdravotníckeho zariadenia”. Skutočnosť, že dlžník - žalovaný má v prípade postúpenia pohľadávky voči postupníkovi (novému veriteľovi) tie isté práva, ako voči postupcovi (pôvodnému veriteľovi), ktoré mu prislúchali v čase postúpenia a v tomto smere sa vzťah dlžníka a veriteľa spravuje zásadou, podľa ktorej k akoby postúpeniu pohľadávky vôbec nedošlo, je nevyhnutné jeho námietku o konaní nového veriteľa - postupníka v rozpore s dobrými mravmi a poctivým obchodným stykom podrobiť dôslednému skúmaniu v kontexte toho, že dlžník spadá pod špecifický režim koncepcie oddĺženia a pôvodní veritelia - postupcovia - následne pristúpili ku koncepcii oddĺženia a dobrovoľne sa vzdali písomnou formou svojho práva na príslušenstvo k pohľadávke, ktorá nie je plnená riadne a včas. Je bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že zúčastniť sa režimu koncepcie oddĺženia je na báze dobrovoľnosti a to nielen zo strany veriteľa ale aj dlžníka a samotná skutočnosť, že sa tejto koncepcie oddĺženia niektorá zo strán nezúčastní, nemôže byť na ujmu. Avšak za takej situácie, kedy pôvodní veritelia - postupcovia - sa tejto koncepcie zúčastňujú a svoje nepísané pravidlo o neuplatnení príslušenstva k pohľadávke podchytili v rámci koncepcie oddĺženia aj písomne a svojho práva na príslušenstvo sa vzdali, by bolo v rozpore so samotným cieľom a účelom Vládou Slovenskej republiky vytvorenej Koncepcie oddĺženia zdravotníckych zariadení, ak by sa postupník domáhal takeého práva, ktorého sa postupca preukázateľne

vzdal. Jedine v prípade, ak by sa pôvodný veriteľ - postupca tejto koncepcie oddĺženia nezúčastnil, by bolo podľa najvyššieho súdu možné prijať právny záver konajúcich súdov, že uplatnenie nároku na príslušenstvo zo strany postupníka nemôže byť klasifikované ako rozporné s poctivým obchodným stykom a dobrými mravmi a išlo by o ich legitímny nárok, na ktorý by prípadná obchodná zvyklosť nemala žiaden vplyv, čo však nie je prejednávaný prípad.

85. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie právnej otázky č. 2, a to posúdenia poctivého obchodného styku a dobrých mravov pri uplatnení príslušenstva pohľadávky zdravotníckeho zariadenia zúčastňujúceho sa na Koncepcii oddĺženia zdravotníckych zariadení, a to postupníkom tejto pohľadávky za takej situácie, kedy sa postupca tohto práva vzdal, čím sa koncepcie oddĺženia zúčastňuje, z ktorého dôvodu najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v časti príslušenstva zrušil (§ 449 ods. 1 CSP).

86. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu v časti príslušenstva, najvyšší súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie v časti príslušenstva (§ 449 ods. 2 CSP) a vec vrátil Okresnému súdu Prešov, ako súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

87. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

88. V ďalšom konaní sú súdy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a aj odvolací súd) právnym názorom dovolacieho súdu viazané (§ 455 CSP).

89. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.